

Undersökningen om den lokala demokratin i kom- muner och landsting 2003

ME0002

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Administrativa uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning.....	5
B.1	Innehåll.....	5
1.1	Statistiska målstorheter.....	5
1.1.1	Objekt och population.....	5
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått.....	6
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	6
1.1.5	Referenstider.....	6
1.2	Fullständighet.....	6
B.2	Tillförlitlighet.....	7
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	7
2.2	Osäkerhetskällor.....	7
2.2.1	Urval.....	7
2.2.2	Ramtäckning.....	7
2.2.3	Mätning.....	7
2.2.4	Svarsbortfall.....	7

2.2.5	Bearbetning	7
2.2.6	Modellantaganden	7
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	7
B.3	<i>Aktualitet</i>	8
3.1	Frekvens	8
3.2	Framställningstid	8
3.3	Punktlighet	8
B.4	<i>Jämförbarhet och sammanvändbarhet</i>	8
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	8
4.3	Sammanvändbarhet med annan statistik	8
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	8
5.1	Spridningsformer.....	8
5.2	Presentation	8
5.3	Dokumentation.....	8
5.4	Tillgång till primärmaterial	9
5.5	Upplysningstjänster	9

A Administrativa uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Demokrati

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Allmän statistik

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Nej

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100)

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24300
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Mikaela Järnbert
Telefon: 08-506 942 43
Telefax: 08-506 947 72
E-post: valstatistik@scb.se

A.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	Statistiska centralbyrån
<i>Postadress:</i>	Box 24300
<i>Besöksadress:</i>	Karlavägen 100
<i>Kontaktperson:</i>	Mikaela Järnbert
<i>Telefon:</i>	08-506 942 43
<i>Telefax:</i>	08-506 947 72
<i>E-post:</i>	valstatistik@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Ej aktuellt

A.9 EU-reglering

Ingen

A.10 Syfte och historik

Syftet med undersökningen är att producera statistik över den lokala demokratin utveckling och funktionssätt i kommuner och landsting. Statistiken ska ge en beskrivning av kommuner och landsting avseende organisation, intern kontroll och revision, samarbetsformer, brukarrelationer, information och service samt medborgarrelationer.

Bakgrunden till undersökningen är ett regeringsuppdrag till Statskontoret i maj år 1998 som bestod i att dels kartlägga samtliga kommuners och landstings organisations-, styr- och verksamhetsformer, dels föreslå former för ett fortsatt utvecklingsarbete vad gäller nationell uppföljning av förnyelsearbetets effekter på den lokala demokratin och medborgarnas rättssäkerhet. Resultatet av uppdraget återfinns i Statskontorets rapport *Organisations- och verksamhetsformer i kommuner och landsting* (1999:38). Därefter fick Statskontoret i juni år 2000 i uppdrag att föreslå ett system för kontinuerlig uppföljning av förnyelsearbetet i kommuner och landsting. Uppföljningen skulle inriktas på väsentliga nyckeltal som kan belysa organisations-, styr- och verksamhetsformer samt demokrati och rättssäkerhet. Uppdraget avrapporterades genom Statskontorets rapport *Uppföljning av förnyelsearbetet i kommuner och landsting* (2002:5). I denna rapport föreslog Statskontoret vilka variabler en databas avsedd för en

sådan uppföljning bör innehålla, hur ofta och på vilket sätt dessa variabler bör samlas in. Vidare föreslog Statskontoret att SCB borde vara huvudman för drift och utveckling av databasen.

Med utgångspunkt från Statskontorets rapport gav regeringen SCB i september 2002 ett uppdrag *om statistik som rör den lokala demokratins utveckling och funktionssätt m.m.* (Ju2002/6398). Uppdraget innefattade flera delar och en del bestod i att uppdatera de uppgifter som Statskontoret samlat in.

A.11 Statistikanvändning

Huvudanvändare är kommuner och landsting, de politiska partierna, organisationer, myndigheter, massmedia, den samhällsvetenskapliga forskningen och den politiskt intresserade allmänheten. Resultaten används för att belysa den lokala demokratins utveckling och funktionssätt.

A.12 Uppläggning och genomförande

I SCB:s uppdrag ingick att uppdatera de uppgifter om den lokala demokratin som tidigare samlats in av Statskontoret (se punkten A.10). Uppgifter från kommuner och landsting samlades in via postal enkät. Eftersom SCB:s uppdrag endast innebar uppdatering av databasen vid det ett specifikt tillfälle och antalet undersökningsobjekt litet var det inte kostnadsmässigt motiverat att använda sig av elektronisk insamling.

Även om det inte uttryckligen ingick i SCB:s uppdrag att se över de variabler som Statskontoret föreslår så har vissa förändringar gjorts i syfte att öka kvaliteten och användbarheten av uppgifterna i databasen. När variabler förändras brukar ofta jämförelser bakåt i tiden försämrats eller till och med omöjliggöras, och därför brukar förändringar så långt det är möjligt undvikas. Förslag om förändringar sker därför inte utan starka skäl. I det här fallet är avsikten att skapa en databas där data ska samlas in för att följa förändringar framöver, och att i ett så tidigt skede låsa sig vid variabler som har brister i olika avseenden är inte förnuftigt. Om det finns behov av förändringar är det bättre att de genomförs nu än senare. Därför har SCB strävat efter att förändra variabler i de fall där det uppenbart leder till en högre kvalitet på de insamlade uppgifterna. SCB:s avsikt har varit att skapa en mer enhetlig variabeluppsättning. Det innebär att tydliga och enhetliga definitioner för samtliga variabler har eftersträvat. Dessutom har variabeluppsättningen anpassats så att den så långt som det är möjligt är likadan för kommuner och landsting. Alla förändringar av variabler har skett i samråd med företrädare för Justitiedepartementet, Svenska Kommunförbundet samt Landstingsförbundet.

Den 22 maj 2003 gav regeringen SCB i uppdrag att även genomföra en totalundersökning om förtroendevalda i kommuner och landsting. Ett gemensamt utskick avseende den undersökningen och den lokala demokratin gick ut till samtliga kommuner och landsting i slutet av maj 2003. En första påminnelse skickades ut i juni. Innan den påminnelsen gick ut hade 62 procent av kommunerna och 65 procent av landstingen besvarat enkäten. Utskick av påminnelser i

juli bedömdes inte vara effektivt, utan den andra påminnelse sändes ut i mitten av augusti. Då den andra påminnelsen skickades ut hade närmare 90 procent av såväl kommunerna som landstingen besvarat enkäten. Arbetet med försöka få in de sista 10 procenten visade sig vara mycket krävande. Ett flertal påminnelser, såväl skriftliga som muntliga, gjordes under de följande månaderna. I november hade svar kommit in från alla kommuner utom två. Alla landsting har dock besvarat enkäten.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

En förändring till eventuella kommande undersökningar som diskuterats gäller en övergång till elektronisk insamling.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Undersökningen om den lokala demokratin i kommuner och landsting genomförs en gång per mandatperiod. Det är kommuner och landsting som är undersökningsobjekt. Mätinstrumentet är en enkät med ett 30-tal frågor som rör organisation, intern kontroll och revision, samarbetsformer, brukarrelationer, information och service samt medborgarrelationer.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Populationen utgörs av kommuner och landsting

1.1.2 Variabler

- Faktisk majoritet
- Utskott/beredningar under fullmäktige
- Utskott/delegationer inom styrelsen
- Opolitisk styrelse
- Resultaträkning i facknämnder
- Balansräkning i facknämnder
- Antagna regler för hantering av överskott/underskott
- Revisionens ordförande
- Avstyrkt ansvarsfrihet
- Gemensam nämnd
- Lokalt partnerskap
- Samarbetsorgan

- Beslut i företag
- Insyn i kommunala företag
- Självförvaltningsorgan
- Brukarrepresentation
- Brukarkooperativ
- Kund- eller brukarvalssystem
- Skriftlig information till hushåll
- Medborgarkontor
- Servicedeklaration eller serviceförbindelse
- Klagomålshantering
- Kalendarium över fullmäktiges sammanträden på webbplats
- Protokoll från fullmäktiges sammanträden på webbplats
- Debattforum på webbplats
- Möjlighet att lämna synpunkter via webbplats
- Utlagda e-postadresser på webbplats
- Kommunala folkomröstningar
- Folkinitiativ
- Medborgarförslag
- Antal fullmäktigesammanträden
- TV- eller radiosändningar från fullmäktigesammanträden
- Offentlig utfrågning/hearing
- Medborgarundersökning
- Råd med grupper av medborgare
- Demokratiredovisning
- Särskild person/funktion/beredning för arbete med demokratifrågor
- Särskilda medel för arbete med demokratifrågor

1.1.3 Statistiska mått

Antal, andel (procent) och summa/aggregat.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Kommuner och landsting

1.1.5 Referenstider

År 2002, år 2003 och mandatperioden 1998-2002.

1.2. Fullständighet

Den statistik som samlas in inom ramen för undersökningen är generell och täcker in ett stort antal former och arbetssätt inom områdena organisation, intern kontroll och revision, samarbetsformer, brukarrelationer, information och service samt medborgarrelationer. Området är vitt vilket medför att undersökningen inte täcker in allt inom ovan angivna områden. Frågorna är allmänna till sin karaktär och syftar främst till att kartlägga om något finns eller inte finns snarare än undersöker omfattning och innehåll.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Då undersökningen är en totalundersökning finns inget urvalsfel. Däremot gäller olika former av fel vid bearbetningen samt risk för att kommuner och landsting har lämnat in felaktiga uppgifter. Åtgärder har vidtagits för att minska dessa risker.

2.2 Osäkerhetskällor

Exempel på felkällor är urval, ramtäckning, mätning, svarsbortfall, bearbetning och modellantagande. Dessa beskrivs nedan.

2.2.1 Urval

Undersökningen är en totalundersökning.

2.2.2 Ramtäckning

Undersökningen är en totalundersökning av kommuner och landsting. Några problem med ramtäckning finns inte.

2.2.3 Mätning

Datainsamlingen skedde i form av en pappersenkät som skickades till samtliga kommuner och landsting. Insamlingen skedde från och med slutet av maj till och med mitten av november.

2.2.4 Svartsbortfall

Bortfallet summerar till 2 kommuner. Bland landstingen förekom inget bortfall.

2.2.5 Bearbetning

Svaren i de insamlade enkäterna överfördes till elektronisk form genom manuell registrering. I samband med det momentet skedde kontroller av värdena på de olika svaren. Utifrån enkätsvaren skapades en del härledda variabler. Vid bearbetning och analys skedde även kontroller av det insamlade datamaterialet.

2.2.6 Modellantaganden

Inga modellantaganden har gjorts.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Undersökningen är en totalundersökning.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

En gång per mandatperiod.

3.2 Framställningstid

Ungefär 6-8 månader.

3.3 Punktlighet

God

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

De frågor som ställs till kommuner och landsting i undersökningen den lokala demokratin har sitt ursprung i de undersökningar som tidigare genomförts av Statskontoret (se punkt A.10). Vissa förändringar av enkäten har gjorts i syfte att öka kvaliteten och användbarheten av de insamlade uppgifterna. För en stor mängd frågor kan dock svaren från kommuner och landsting jämföras med tidigare insamlade uppgifter.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Samma frågor har ställts till alla kommuner respektive alla landsting, och många frågor har ställts till såväl kommuner som landsting. Det möjliggör jämförelser mellan olika kommuner och olika landsting.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

SCB publicerar en stor mängd statistik på landstings- och kommunnivå. Det gäller inte minst SCB:s valstatistik.

B.5 Tillgänglighet och förstälighet

5.1 Spridningsformer

Insamlade uppgifter görs tillgängliga via SCB:s Demokratidatabasen, se www.demokrati.scb.se

5.2 Presentation

Resultaten från undersökningen redovisades i rapporten *Den lokala demokratin utveckling och funktionssätt* (Ju2002/6398/D)

5.3 Dokumentation

Dokumentation gjordes i ovan nämnda rapport (se punkt 5.2) samt i anslutning

till Demokratidatabasen, se www.demokrati.scb.se

5.4 Tillgång till primärmaterial

Svar för enskilda kommuner och landsting för en majoritet av frågorna finns tillgängliga via Demokratidatabasen, se www.demokrati.scb.se. Svar på övriga frågor samt bearbetningar kan beställas från SCB.

5.5 Upplysningstjänster

Förfrågningar besvaras av de personer som direkt arbetar med valstatistiken på SCB, e-post: valstatistik@scb.se